

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1937 kl. 4 e. m.

Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande, nr 1, i anledning av väckt motion angående vissa frågor berörande generalpoststyrelsens avtal med poststationsföreståndarna.

I en inom andra kammaren väckt och till dess tredje tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 390, har herr *Sandberg m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte besluta i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åläggande för generalpoststyrelsen att under år 1937 verkställa nödiga utredningar för uttrönande av de verkliga kostnaderna för lokalhyra m. m., att ligga till grund för avtal med poststationsföreståndarna för kommande regleringsperiod.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har över motionen i vederbörlig ordning inhämtat yttrande från *generalpoststyrelsen*, varjämte *Sveriges poststationsföreståndareförening* beretts tillfälle att yttra sig. De i anledning härav inkomna yttrandena hava såsom bilagor fogats vid detta utlåtande.

Vid 1936 års riksdag väcktes, såsom i föreliggande motion berörts, av herr *Paulsen* en motion, nr 436, vari hemställdes, att riksdagen måtte besluta att hos generalpoststyrelsen skulle begäras skyndsamt utredning om de verkliga kostnaderna för hållandet av poststationslokalerna, eldning, städning, skrivmaterialier m. m. vid poststationerna, att i avvaktan på utförandet av denna utredning det till poststationsföreståndarna utgående expensanlaget måtte höjas med 200 000 kronor, ävensom att anslaget till semesterbidrag åt poststationsföreståndarna måtte höjas med 50 000 kronor.

Sistnämnda motion hänvisades till statsutskottet, som i sitt utlåtande, nr 87, i anledning av motionen för egen del anförde:

»Att bestämma vederlaget för poststationsföreståndarnas arbete måste ställa sig särskilt vanskligt med hänsyn till att arbetet ofta har karaktär av bisyssla. Att riksdagen nu skulle på sätt i motionen II: 436 påyrkas, besluta om en höjning av utgående gottgörelse kan utskottet ej finna tillrädligt. Den av motionären väckta frågan om utredning rörande kostnaderna för hållandet av poststationslokaler, eldning och städning m. m. torde, i den mån en sådan utredning befinnes påkallad, kunna åstadkommas utan någon särskild framställning från riksdagen.»

Utskottet hemställde om avslag å motionen, vilket även blev kamrarnas beslut.

Den nu föreliggande motionen åsyftar en utredning av samma slag som den i motionen II: 436 begärda utredningen rörande de verkliga kostnaderna för poststationslokalernas hållande m. m.

Poststationsföreståndarnas ersättning, däri inbegripen jämväl gottgörelse för lokalkostnader och andra expensutgifter, regleras vart tredje år genom avtal mellan generalpoststyrelsen och de särskilda föreståndarna. Sådan reglering skall nästa gång, senast under år 1938, verkställas för tillämpning under treårsperioden 1939—1941. Det är med tanke härpå, som motionärerna i förevarande motion påyrkat, att den ifrågasatta utredningen måtte verkställas redan under innevarande år.

Enligt nu gällande överenskommelser utgår ersättning för de verkliga lokalhyrorna endast vid de till högsta (17:e) avlöningsklassen hörande poststationerna ävensom, på grund av särskilda förhållanden, vid ett fåtal andra stationer. Vid övriga poststationer är, enligt vad i motionen angivits, hyresersättningen inberäknad i ett, oavsett de verkliga kostnaderna, för varje station inom samma klass med lika belopp utgående expensanslag.

Sveriges poststationsföreståndareförening, som i sitt ovannämnda yttrande livligt tillstyrkt den begärda utredningen, har därvid utgått ifrån, att såsom resultat av utredningen postverket för framtiden komme att betala den verkliga lokalhyran vid *samtliga* poststationer, under det att ersättningen för övriga expenser alltjämt borde beräknas efter liknande grunder som de nu gällande.

Generalpoststyrelsen har i sitt yttrande i anledning av förevarande motion tillkännagivit, att det vore styrelsens avsikt att under innevarande år upptaga i motionen avsedda avlöningsfrågor till behandling, därvid Sveriges poststationsföreståndareförening skulle beredas tillfälle att genom ombud överlägga med styrelsen. Generalpoststyrelsen beräknar, att denna utredning skall kunna slutföras i sådan tid, att de eventuella ändringar beträffande avlöningsbelopp och grunderna för deras beräkning, vartill utredningen kan giva anledning, skola kunna tillämpas vid nästkommande avlöningsperiod.

I likhet med statsutskottet vid 1936 års riksdag finner utskottet, att det måste ställa sig vanskligt att rätt bestämma de till poststationsföreståndarna utgående olika vederlagen. En ingående utredning för utrönande av poststationsföreståndarnas verkliga kostnader för hyra m. m. måste dock uppenbarligen i icke oväsentlig mån underlätta en möjligast rättvis avvägning av de vederlag, vilka äro avsedda att täcka ifrågavarande kostnader. Utskottet kan därför för sin del icke annat än instämma i det i motionen uttalade önskemålet om skyndsamt verkställande av en dylik utredning. General-

poststyrelsen har emellertid i sitt ovannämnda yttrande redan ställt i utsikt, att under innevarande år låta utföra en utredning, vilken, enligt vad utskottet har anledning att förmoda, bland annat kommer att avse just förevarande kostnadsfrågor. Vid sådant förhållande, och då dessutom enligt generalpoststyrelsens yttrande Sveriges poststationsföreståndareförening kommer att beredas tillfälle att i samband med utredningen genom ombud överlägga med styrelsen, synes någon framställning i ämnet till Kungl. Maj:t från riksdagens sida icke vara av behovet påkallad.

Utskottet hemställer därför,

att förevarande motion icke måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 mars 1937.

På utskottets vägnar:

C. G. TENGSTROM.

Närvarande: herrar *Tengström, Lindén, Åkerström, Andersson* i Vigelsbo, *Viklund, Lindahl, Lindberg* i Stockholm, *Pettersson* i Norregård och *Lundberg*.

Bilaga 1.

KUNGL.
GENERALPOSTSTYRELSEN.

Till Riksdagen andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Genom kommunikationsdepartementets ämbetsskrivelse den 12 februari 1937 anbefalld att till Eder avgiva yttrande över en av herr Sandberg m. fl. i andra kammaren avgiven motion, nr 390, angående vissa frågor berörande generalpoststyrelsens avtal med poststationsföreståndarna, får generalpoststyrelsen i ämnet framhålla följande.

Till de framställningar om förbättrade avlöningsförhållanden för poststationsföreståndarna, som Sveriges poststationsföreståndareförening ingivit till generalpoststyrelsen, har styrelsen ännu icke tagit definitiv ställning. Det har varit, och är allt fortfarande, generalpoststyrelsens avsikt att under innevarande år upptaga dessa avlöningsfrågor till behandling och skall därvid förenämnda förening beredas tillfälle att genom ombud överlägga med styrelsen.

Denna utredning beräknas kunna slutföras i sådan tid, att de eventuella ändringar beträffande avlöningsbelopp och grunderna för deras beräkning, vartill utredningen kan giva anledning, skola kunna tillämpas vid den avlöningsreglering, som skall verkställas under 1938 för tillämpning från och med den 1 januari 1939.

Avlöningsreglering för poststationerna sker nämligen vart tredje år och verkställdes senast för tillämpning från och med den 1 januari 1936.

Stockholm den 23 februari 1937.

KUNGL. GENERALPOSTSTYRELSEN.

Anders Örne.

K. A. Carstensen.

Bilaga 2.

Till Andra kammarens tredje tillfälliga utskott.

Undertecknad förening, som av tredje tillfälliga utskottet givits tillfälle att yttra sig över i andra kammaren av hrr O. E. Sandberg, Uddo R. Jakobson och Axel Bäckström väckt motion, angående vissa frågor rörande generalpoststyrelsens avtal med poststationsföreståndarna, tillstyrker på det livligaste ett beslut i motionens syfte och vill samtidigt avgiva följande erinringar i ärendet.

Poststationsföreståndarna äro anställda genom personliga avtal med postverket. Avtalen löpa med tre månaders uppsägningstid. I dessa kontrakt stipuleras, att poststationsföreståndarna skola hålla lokal, skrivmaterialier

och biträdes hjälp i de fall sådan är nödvändig. Poststationerna äro indelade i klasser från 1 till 17, men för den sistnämnda klassen betalar postverket de verkliga kostnaderna för expenser och hyr lokal. Expensanslaget utgår med de i motionen nämnda beloppen för de olika klasserna. Anslaget är alldeles för lågt tilltaget för samtliga stationer.

Det är också alldeles givet, att expensanslaget icke bör utgå efter poststationens klasstorlek. Detta framgår klart av postverkets siffror över de kostnader verket får betala i lokalhyra. Sålunda betalas för Finnskoga Höljes, klass 7, 480 kr., för Fagersanna, klass 9, 200 kr., för Sjuntorp, klass 16, 200 kr. I de många fall poststationsföreståndarna själva hyra lokal utgöra utgifterna för lokalhyra givetvis de största utläggerna för expenser. Om hyresersättning icke bör utgå efter stationsklass, ha dock andra utgifter för expenser ett visst sammanhang med poststationens storlek, varför det synes vara lämpligt att beräkna expensanslaget efter liknande grunder som för närvarande men göra tillägg för hyra.

Motionärerna påtala, att poststationsföreståndarnas löner icke äro så stora, att det restbelopp, som återstår sedan expenserna gäldats, kan anses som skälig ersättning för med sysslan förenat arbete och ansvar. I sammanhang härmed kan det förtjäna påpekas, att poststationsföreståndarna icke ha ordnad semesterledighet, icke sjukersättning och pension. I stället för pension erhålles ett ålderdomsunderstöd, om behov av ett sådant föreligger. Härav framgår, att poststationsföreståndarna av sin lön måste köpa sig de förmåner som andra statens befattningshavare i allmänhet bruka tillerkännas enligt lönebestämmelserna och att de icke ha fast anställning.

I motionen framhålles vidare, att Sveriges poststationsföreståndareförening företagit en utredning, av vilken framgick, att de utgående expensanslagen i samtliga fall voro för låga. Utredningen baserades på de år 1930 rådande avlöningsförhållandena. Sedan den tiden ha beträffande den direkta avlöningen smärre förskjutningar skett, medan däremot expensanslagen äro oförändrade. Ur utredningen meddelas här nedan några betydande siffror, vilka sålunda kunna anses riktiga, vad beträffar utgifterna för expenser, medan de däremot i någon mån äro missvisande när det gäller brutto- och nettolön.

Sammanlagd bruttoinkomst för i utredningen ingående 49 stationer av klass 1	29 149 kr.
Avgår sammanlagd kostnad för hållande av lokal, städning, skrivmaterial m. m.	7 529 »
Sålunda bruttoinkomst i medeltal pr station	595 »
Avgår för expenser i medeltal pr station	154 »
Nettoinkomst för poststationsföreståndaren sålunda	441 kr.

Enligt samma beräkningsgrunder har man kommit till det resultatet, att utgifterna för expenserna i klass 2 uppgå till 159 kr., i klass 3 179 kr., i klass 4 202 kr., i klass 5 263 kr., i klass 6 427 kr. o. s. v.

Jämför man dessa siffror med motsvarande angående expensanslagets storlek i motionen, framgår tydligt, att de nu utgående expensanslagen knappast täcka mer än en tredjedel av de verkliga utgifterna.

Det heter i motionen vidare, att arbetet vid en 8:de klass station brukar betraktas som full dagstjänst och att grundlönen nu är 1 611 kr. plus expensanslag på 120 kr., summa sålunda 1 731 kr. Ovannämnda utredning har visat att utgifterna för expenser vid en 8:de klass station utgör 598

kr., varav följer att nettointkomsten för innehavare av dylik station knapast uppgår till 100 kr. i månaden för de första 5 tjänsteåren. Därefter tillkommer ålderstillägg.

I detta exempel visas, att kostnaderna för expenser i hög grad reducera avlöningen, och hyran, som alltid är den avsevärt största posten, har därvid mycket att betyda.

I motionen ha endast berörts de förmåner, som denna frågas lösning enligt motionärernas förslag skulle medföra för poststationsföreståndarna. Det är givet, att frågan för dem har det största intresset, då den intimt sammanhänger med deras ekonomi och levnadsstandard.

Frågan äger därtill ett mycket stort allmänt intresse. Poststationerna utgöra nämligen det överväldigande största antalet av landets postanstalter, och det kan icke för allmänheten vara likgiltigt, hur dessa anstalters lokaler äro beskaffade. För närvarande råder nämligen en del mycket otillfredsställande förhållanden i fråga om lokaler. Ofta äro de små och otidsenliga med liten eller ingen plats för allmänheten för diverse skrivgöromål, som kunna förekomma. Ofta utgöres lokalen av ett bostadsrum med expeditionslucka i dörren eller är på annat sätt primitiv.

Om postverket komme att betala lokalhyra, vilket ju är syftet med om-motionerade utredning, skulle detta innebära, att postverket kunde ställa krav på tidsenliga lokaler, och önskligt vore i så fall, att poststationsföreståndarna på vederbörande platser tillsammans med postmästarna vid överordnat postkontor finge uppgöra förslag till nya eller förbättrade lokaler, då ju under sådana förhållanden hyran för en på visst sätt hållen lokal i förväg kunde bestämmas.

Som en sammanfattning av vad här ovan sagts, kan slutligen anföras, att denna frågas lösning är av stor betydelse för såväl poststationsföreståndarna som den allmänhet de ha att betjäna och vi hemställa, att utskottet måtte tillstyrka beslut i motionens syfte.

Västerfärnebo den 1 mars 1937.

För Sveriges Poststationsföreståndareförening.

Conrad Östling.
Ordförande.

Iwan Schyman.
Sekreterare.